

Aan de raad van de gemeente
LEIDSCHENDAM-VOORBURG

**Leidschendam-
Voorburg**

Datum 30 januari 2024

Nummer 3675

Onderwerp Raadsbrief Wensen en bedenkingen bij initiatiefvoorstel CDA inzake wijkontwikkeling

Portefeuillehouder Wethouder Belt

1. Aanleiding

De fractie van het CDA heeft een initiatiefvoorstel ingediend om een vierjarige pilot te starten voor wijkontwikkeling, waarbij gevraagd is om:

1. Het college opdracht te geven om voor twee wijken een vierjarige pilot te starten voor wijkontwikkeling, waarbij:
 - a. Per wijk het oprichten van een inwonersplatform wordt gestimuleerd en ondersteund;
 - b. Gemeente en inwonersplatform per wijk een wijkagenda opstellen voor het verbeteren van de sociale cohesie en leefbaarheid van de wijk;
 - c. Een jaarlijks wijkbudget ter beschikking wordt gesteld op basis van 25 euro per woning,
2. Hiervoor gedurende de pilotperiode van 4 jaar een budget van 757.000 euro uit de reserve vrij besteedbaar ter beschikking te stellen, waarbij het college ook onderzoekt of er gebruik gemaakt kan worden van subsidies van het Rijk, Provincie of andere instanties.
3. Een plan van aanpak voor de gehele pilot voor te leggen aan de gemeenteraad, inclusief een evaluatieaanpak en voorstel voor het tussentijds informeren van de gemeenteraad over de voortgang.

De initiatiefnemers hebben aangegeven dat dit initiatiefvoorstel volgt op de recent vastgestelde Participatieverordening Leidschendam-Voorburg 2023 (3329).

De Participatieverordening bevat onder andere regels over inwonerparticipatie, inspraak en overheidsparticipatie. Nieuwe instrumenten in de Participatieverordening zijn de participatieparagraaf in de begroting, het uitdaagrecht en een twee jaarlijks experimenteerprogramma. De participatieparagraaf in de begroting heeft tot doel de integraliteit van projecten en beleidsonderwerpen meer gebiedsgericht onder de aandacht te brengen in wijken. Het experimenteerprogramma heeft als doel de participatie van inwoners te bevorderen. Gebiedsgerichte participatie in wijken met grote programma's is een nieuwe vorm van participatie die hierin aan bod kan komen.

Met deze raadsbrief informeert het college de raad over haar wensen en bedenkingen bij dit initiatiefvoorstel.

2. Inhoudelijke uiteenzetting

Het initiatiefvoorstel heeft tot doel om “verder te bouwen aan het thema burgerparticipatie op een voor de gemeente gedeeltelijk nieuwe rol”. De kern van deze nieuwe rol is dat met een **wijkagenda, wijkbudget én wijkplatform** de gemeente op een integrale manier naar beleid kan kijken in de wijk.

Het voorstel benoemt een aantal onderwerpen, met name sociale cohesie. Vervolgens richt het zich erop om specifiek voor twee wijken een pilot te starten voor wijkontwikkeling, waarbij een inwonersplatform wordt opgezet, een wijkagenda wordt opgesteld en een wijkbudget ter beschikking wordt gesteld. De financiële consequenties voor de pilot van 4 jaar wordt ingeschat op € 757.000 en wordt voorgesteld gedekt te worden uit de reserve vrij besteedbaar. Het college wordt gevraagd om een plan van aanpak voor de pilot op te stellen en voor te leggen aan de gemeenteraad.

Het college heeft het initiatiefvoorstel van het CDA bestudeerd en acht dit in de kern een sympathiek voorstel. Dit initiatiefvoorstel is ontworpen om onder meer de leefbaarheid op wijkniveau te bevorderen, met specifieke aandacht voor participatie, sociale cohesie, integrale samenwerking en beleidsambities middels een pilot in twee wijken gedurende een periode van vier jaar. Dit doel waarmee inwoners gehoord en gefaciliteerd worden, wordt volledig door het college onderschreven. In het coalitieakkoord is er nadrukkelijk aandacht voor het uitbouwen en versterken van de wijze waarop inwoners meedoen en meedenken. Het coalitieprogramma benoemt dan ook vele ambities en concrete maatregelen waar college en organisatie mee aan de slag zijn om participatie te versterken (zie bijlage 1).

Het college ziet in het initiatiefvoorstel op een enkele onderdelen die de kans bieden om de ingezette koers verder te brengen. Daar gaat het college in deze brief op in. Anderzijds heeft het college een aantal bedenkingen wat betreft de voorgestelde instrumenten (kernelementen) van het initiatiefvoorstel en in welke mate deze aanvullend danwel effectief bijdragen aan dit gezamenlijke doel. In de volgende paragrafen zal hier per instrument verder toelichting aan worden gegeven.

2.1 Wijkagenda's

Het college ziet het formuleren van wijkagenda's als een goede ontwikkeling. Het gezamenlijk agenderen en werken aan onderwerpen die in de wijk spelen is positief en heeft als voordeel dat er focus ontstaat, maatwerk kan worden geleverd en gezamenlijk eigenaarschap kan zijn. Met name geeft de inzet van wijkagenda's de mogelijkheid om een gedifferentieerde en gerichte aanpak. Gezamenlijk kan gewerkt worden aan onderwerpen die in de specifieke wijk spelen en kan er meer maatwerk geleverd worden.

Door de gemeente wordt al gekeken naar hoe een dergelijke gerichte aanpak vorm kan krijgen en welke rol de gemeente hierin speelt. Specifiek gebeurt dat met de ontwikkeling van het gebiedsgericht werken. Voor gebiedsgericht werken bestaat niet één uniforme vorm. Voor Leidschendam Noord is het gebiedsprogramma Sterk voor Noord gemaakt en in uitvoering. Voor gebieden met een ruimtelijke veranderopgave biedt de nieuwe Omgevingswet de mogelijkheid om

gebiedsgerichte Omgevingsprogramma's te maken. Het college overweegt serieus om voor specifieke gebieden dat nieuwe instrument te gaan inzetten. Daarnaast werkt het college nu al met wijkveiligheidsplannen en gebiedsgerichte groenbeheerplannen. Denkbaar is dat voor andere wijken wijkagenda's worden gemaakt in een zeer beknopte vorm, letterlijk bijvoorbeeld op één A3 met een aantal concrete speerpunten.

In de volgende alinea's wordt ingegaan op gebiedsgericht werken.

Cultuurverandering naar gebiedsgerichte werkwijze

Het college zet zich in voor een meer gebiedsgerichte werkwijze omdat de opgaven en behoeften in de gemeente per gebied kunnen verschillen. Vanuit deze werkwijze ziet het college welke ruimtelijke en sociale vraagstukken er in een gebied spelen en maken met die kennis afwegingen en nemen besluiten. Dat vraagt om een nog meer mensgerichte en samenwerkingsgerichte houding van de organisatie. Gestuurd wordt op meer samenhang en samenwerking tussen domeinen, afdelingen en teams, en tussen beleid en uitvoering. De gevraagde cultuurverandering in het initiatiefvoorstel is in deze ontwikkeling al in gang gezet. Het concept van gebiedsgericht werken, wordt het komende jaar verder uitgewerkt.

Omgevingsvisie

Het initiatiefvoorstel zoals hierboven is omschreven pleit voor het opstellen van wijkagenda's op wijkniveau, met focus op participatie, sociale cohesie, integrale samenwerking en beleidsambities, met als doel de leefbaarheid in de betreffende wijken te verbeteren. Deze onderwerpen worden uitgewerkt in de Omgevingsvisie, waarbij extra aandacht wordt besteed aan de specifieke behoeften en uitdagingen van individuele wijken. In het proces van de Omgevingsvisie zijn gebiedsgerichte gesprekken gevoerd en informatie opgehaald. Op basis daarvan wordt een koersbrief gemaakt met een gebiedsgerichte vertaling. Het college overweegt om te gaan werken met het nieuwe instrument van Omgevingsprogramma's voor aan te wijzen gebieden.

Wijkveiligheidsscans

In het coalitieakkoord is opgenomen dat het college voor iedere wijk een 'actieplan veiligheid' wil opstellen en uitvoeren met inwoners en ondernemers. Deze wijkveiligheidsscans zijn in ontwikkeling. Er ligt een planning klaar voor het tweede kwartaal 2024 om de resultaten van deze scans uit te werken en daarna met de wijken te bespreken. Daaruit kunnen concrete vervolgcacties voortvloeien. De wijkveiligheidsscans hebben groot raakvlak met de leefbaarheid in de wijken en daarmee dus ook indirect effect op de sociale cohesie. Hierover is de raad tijdens een beeldvormende sessie in oktober 2023 geïnformeerd. Deze scans zijn gebouwd met dezelfde methodiek als de vitaliteitsprofielen waarnaar het initiatiefvoorstel refereert. Bij de ontwikkeling van de scans en in de aanpak ervan, is uitgegaan dat het versterken van het veiligheidsgevoel en de leefbaarheid in de wijk uiteindelijk de wens om mee te doen vergroot. Het college ziet in de wijkveiligheidsscans in principe al wijkagenda's op het gebied van veiligheid in alle wijken ontstaan.

Integrale agendering en programmering reeds gaande

In de tussentijd is het college veelvuldig al aan de slag met een aantal wijken voor integrale agendering en programmering van onderwerpen. Voorbeelden zijn het Programma Sterk voor

Noord, de (nog op te starten aanpakken) voor Voorburg West en Voorburg Noord Noord, (het gebied Van Faukenbergestraat en omgeving). Een aantal grote opgaven vormen hier de aanleiding om breder te kijken en met inwoners georganiseerd hier tot plannen te komen.

De genoemde ontwikkelingen op het gebied van gebiedsgericht werken, de Omgevingsvisie, de wijkveiligheidsscans en de constatering dat in een aantal wijken gewerkt wordt aan integrale agenda's geeft aan dat het college reeds gericht inzet op wijkgericht analyseren, werken, agendavorming en uitvoering. Hierop voortbouwend ziet het college het belang van het verder ontwikkelen van het instrument wijkagenda's en spreekt de wens uit om dit instrument onderdeel te maken het tweejaarlijks experimenteerprogramma vanuit de Participatieverordening. Doel van dit programma is te experimenteren met andere vormen en/of instrumenten die inwonerparticipatie bevorderen. Het streven is om de startnotitie van dit experimenteerprogramma voor het zomerreces via een raadsbrief aan te bieden aan de raad voor het ophalen van eventuele wensen en bedenkingen. Voor het opstellen van het tweejaarlijks experimenteerprogramma is het college bevoegd. Hierbij zal de raad ook worden betrokken.

2.3 Inwonersplatform

Het tweede instrument van het initiatiefvoorstel is het oprichten van inwonerplatforms waarin inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers samenkomen. Inwonersplatforms zullen faciliteren in het samenbrengen van inwoners en een impuls geven aan wijkcohesie.

Tot 2015 heeft de gemeente met wijkplatforms gewerkt. Hieruit is lering getrokken. Onder andere was sprake van lage betrokkenheid vanuit de wijken en beperkte representativiteit. Het instrument van wijkplatforms bleek niet de effectieve vorm. Er was behoefte aan een wijknetwerk, aan interactie met elkaar tussen inwoners en instellingen. Het college is voorstander dat mensen samenkomen ter bevordering van de leefbaarheid en sociale cohesie in hun buurt en wijk. Het college pakt daarin haar rollen die uiteenlopen van regisserend tot faciliterend. Dat afhankelijk van de thema's die in een wijk spelen en urgentie op bepaalde thema's. Het college vindt het van belang dat inwoners, wanneer mogelijk, ook zelf verantwoordelijkheid nemen. De wijze van overleg tussen en met inwoners en partijen verschilt per wijk.

In een aantal wijken zoals Voorburg Bovenveen, Leidschendam-Zuid en Leidschendam-Noord zijn er gestructureerde overleggen met inwoners, partners zoals woningbouwcorporaties, politie en welzijnsorganisaties. De gemeente haakt hierbij aan met de gebiedsregisseur, wijkboa's en incidenteel de wijkveiligheidsadviseur. In Stompwijk werken we samen met de Adviesraad Stompwijk. Dit zijn inwoners die gelijk met de gemeenteraadsverkiezingen gekozen worden door inwoners van Stompwijk en het buitengebied. Het college heeft tweemaal per jaar overleg met de adviesraad over hun rol en wat nodig is om deze goed te kunnen uitvoeren. Ook is er een 6-wekelijks ambtelijk overleg met de adviesraad om de voortgang van onderwerpen te bespreken die in Stompwijk aan de orde zijn.

Daarnaast starten inwoners ook zelf wijkoverleggen op. Bovenveen is daarvan een goed voorbeeld met [Bovenveen Samen](#). In dit overleg worden voornamelijk initiatieven besproken die plaatsvinden

in de wijk. In verschillende andere wijken zoals Oud-Voorburg, Damsigt en Essesteijn zijn actieve wijkverenigingen waar de gemeente themagewijs, zoals rond de energietransitie, ondersteuning biedt.

Ook ziet het college dat bij wijken waar bepaalde ontwikkelingen spelen inwoners zich, al dan niet tijdelijk, opzoeken om gezamenlijk op te trekken. Zoals in Voorburg-West rondom de HOV-ontwikkeling. De komende jaren zal er vanuit de gemeente samen met de inwoners een actief wijkproject worden opgezet om de inpassing van het HOV te begeleiden en de leefbaarheid van de wijk te verbeteren. Om in de gehele gemeente inwoners te ondersteunen met informatie, verwijzing en tips zijn er actieve gebiedsregisseurs. De gebiedsregisseurs organiseren maandelijks een aantal spreekuren in de wijk en zijn zij daarmee een vast gemeentelijk aanspreekpunt.

Naast de overleggen in de wijk, zijn er nog op de verschillende beleidsterreinen ook andere instrumenten ingezet om bewoners met elkaar in contact te laten komen en de wijkcohesie te versterken. Voorbeelden zijn het netwerk Oog voor elkaar, het project Gezonde Wijk in Bovenveen en de participatieve aanpak in Leidschendam-Zuid en binnenkort ook in 't Lien.

Gezien alle bovengenoemde inzet en lopende ontwikkelingen ziet het college geen aanleiding om een nieuw instrument in de vorm van een inwonersplatform in te zetten.

2.4 Wijkbudget

Het initiatiefvoorstel stelt voor om met een vast wijkbudget te gaan experimenteren.

Een belangrijke ambitie van het college is open te staan voor initiatieven en dat ook wanneer noodzakelijk mogelijk te faciliteren middels een financiële bijdrage. Hiervoor worden al meerdere instrumenten gemeente breed ingezet en er is vooralsnog geen signaal dat deze niet toereikend zijn of aanleiding dat deze juist wijkgericht ingezet of verdeeld zouden moeten worden. De manier waarop Vlietwensen is ingericht is daar een goed voorbeeld van. Met het budget voor wijkinitiatieven, per jaar € 90.000, -- doen inwoners een aanspraak op dit budget via Vlietwensen. Vlietwensen is voor en door inwoners, de commissie bestaat uit inwoners, de gemeente faciliteert met budget in de rol van responsieve overheid. Het afgelopen jaar heeft Vlietwensen ruim 180 initiatieven verspreid over alle wijken van de gemeente kunnen faciliteren met budget. Vanuit het budget van Maatschappelijk Verantwoord Verenigen (MVV) heeft het college € 20.000 toegevoegd aan het budget van Vlietwensen. Ook dit jaar krijgt Vlietwensen weer een extra bijdrage vanuit MVV. Het college stimuleert ook op andere onderwerpen wijkinitiatieven. Denk aan het onlangs vastgestelde Groenactieplan, de wijkaanpak Energietransitie, Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid of de lief en leedstraat waarbij gemeente en woningbouwverenigingen met ondersteuning van Woej bewoners voorzien van een klein budget om extra aandacht te besteden aan hun buur.

Het college ziet geen noodzaak om de nu gemeentebrede regelingen wijksgewijs in te gaan zetten. In wijken waar specifieke onderwerpen spelen zet het college reeds op andere manieren middelen

in om uitdagingen in die wijken te trotseren. Dat gebeurt in samenwerking met inwoners. Voorbeelden hiervan zijn het eerdere genoemde Sterk voor Noord en Voorburg West.

Cohesie in de gemeente

Het college zet actief in op bevordering van de sociale cohesie. Het college werkt daarbij actief aan een sociale basis waarbij inwoners kunnen omzien naar elkaar in wijken, buurten en straten. Dit gebeurt via alle bovengenoemde wijkgerichte acties en instrumenten en nog veel meer maatregelen vanuit het coalitieakkoord (bijlage 1).

In het initiatiefvoorstel zijn een aantal percentages genoemd over de sociale cohesie. Ook worden twee begrippen burgerparticipatie en sociale cohesie genoemd. Dit zijn gerelateerde begrippen, ze verwijzen naar verschillende aspecten binnen een samenleving.

In het kader van de toelichting op het initiatiefvoorstel lichten we hieronder toe wat de verschillende aspecten zijn.

- Burgerparticipatie, het inzetten van instrumenten die de burgerparticipatie ten goede komt.
- Sociale cohesie, de samenhang in wijken, buurten en straten tussen bewoners onderling.

Voor wat betreft de sociale cohesie en de toelichting uit de wijkatlas geeft het college het volgende mee.

Het college onderschrijft dat cohesie belangrijk is. De huidige gesteldheid van de sociale cohesie zoals geschetst in het initiatiefvoorstel ligt echter mogelijk genuanceerder.

De gemiddelde score zoals genoemd in het initiatiefvoorstel voor sociale cohesie is een 6.2. Deze score komt uit de Wijkatlas. In de tweejaarlijkse bewoners enquête zijn ook stellingen opgenomen om te kunnen vergelijken. In de bewonersenquête wordt een algemener en breder beeld opgehaald over de leefbaarheid en gezondheid van inwoners in wijken en buurten dan in de Veiligheidsmonitor. De gemiddelde schaalscore voor sociale cohesie is iets lager: gemiddeld een 6,2 in zowel 2021 en 2023. Er zijn zes wijken die onder het gemeente gemiddelde scoren, Voorburg Midden, 't Lien/ De Rietvink, Bovenveen, Voorburg Noord, Prinsenhof en De Heuvel / Amstelveen. Echter zijn de scores van drie van deze wijken wel verbeterd t.o.v. 2021. Bij Voorburg Noord en 't Lien/de Rietvink zien we een kleine daling.

Landelijk gezien is dit niet een lage score. Dat mensen elkaar in de buurt nauwelijks kennen is slechts 29%. Daarnaast laat de wijkatlas zien dat er tussen de jaren 2021 en 2023 de leefbaarheid in de gemeente fors is toegenomen.

De schaalscore voor sociale cohesie wordt ook door het CBS gemeten met de resultaten op zes verschillende stellingen. In de tabel hieronder de resultaten uit de Veiligheidsmonitor 2021.

	Nederland	West-Nederland	Gemeente Leidschendam- Voorburg	>70.000 inwoners excl. G4 en G40
Sociale cohesie – Schaalscore (0 -10)	6,4	6,3	6,4	6,5

Concluderend

Het college waardeert de intentie van de voorstellen, maar is geen voorstander van het introduceren van een geheel nieuw instrumentarium en andere koers zoals in het initiatiefvoorstel omschreven. Het college heeft in deze brief aangegeven dat reeds gewerkt wordt aan een, op basis van het coalitieakkoord, uitgezette koers op het gebied van gebiedsgericht werken, cohesie bevordering, initiatieven en participatie. Veel van de onderwerpen zijn ook in ontwikkeling, zoals de wijkveiligheidsscans. Het onderzoeken van de mogelijkheid tot wijkagenda's inclusief financiële dekking wil het college meenemen in het experimenteerprogramma. Voor de andere instrumenten uit het initiatiefvoorstel adviseert het college om vast te houden aan de focus op de lopende ontwikkelingen. Dit vanwege de continuïteit en betrouwbaarheid. Daarbij speelt tevens dat het college de extra kosten van het voorstel, gezien de financiële uitdagingen van de gemeente, momenteel niet passend acht.

burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

R.J. den Haan
secretaris

M.W. Vroom
burgemeester

Bijlage behorende bij deze raadsbrief:

- Initiatiefvoorstel fractie CDA wijkontwikkeling
- 3799 Bijlage 1: overzicht ambities participatie en wijkaanpak coalitieakkoord
"Vertrouwen, verbinden en vooruitgang" bestuursperiode 2022 – 2026